

แบบสำรวจข้อมูล ประกอบการจัดทำคลังความรู้กระทรวงมหาดไทย

ชื่อหน่วยงาน ..... สำนักงานประมงจังหวัดหนองคาย.....

คำชี้แจง : 1 องค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้ และสามารถกรอกรายละเอียดฯ มากกว่า 1 องค์ความรู้ (ถ้ามี)

1. ชื่อองค์ความรู้

อาหารปลากินพืช ประมงอินทรีย์ วิถีหนองคาย

2. ระยะเวลาการดำเนินการ

๗ - ๑๐ วัน

3. สรุปสาระสำคัญ (กรณีมีภาพถ่ายสามารถนำมาประกอบการนำเสนอได้)

๑. พืชสดที่ปลูกระบบอินทรีย์ (ปลูกบนคันบ่อ ใช้ใบสด หรืออาจบดละเอียด ให้ปลากิน) ประกอบด้วย ใบหม่อน มันสำปะหลัง ผักบุ้ง มันเทศ หน่อหวาน หน่อเนเปียร์ ต้นกล้วย แหนแดง แหนเป็ด ต้นไชยา (ต้นผงซุส) ตะไคร้ น้ำ สาหร่ายต่างๆ ผักโขม ผักชนิดต่างๆ ฯลฯ
๒. ฟางหมัก/ปุ๋ยหมักในบ่อปลา (ฟางข้าวแห้ง+ปุ๋ยคอกแห้ง) กองทับกันเป็นชั้นในบ่อเลี้ยงปลา

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน (อธิบายเป็น Flowchart)

สูตรอาหารหมัก หรือ อาหารต้มสุก

หนองคาย “เมืองน้ำอยู่ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงการค้าชายแดน”

5. ผลสำเร็จของงาน (กรณีมีภาพถ่ายสามารถนำมาประกอบการนำเสนอได้)

1. ให้คำแนะนำและส่งเสริมองค์ความรู้พร้อมทั้งติดตามเกษตรกรโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์
2. มีการสาธิตการทำอาหารปลา และให้ความรู้หลักการรับรองระบบการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ให้คำแนะนำและส่งเสริมองค์ความรู้พร้อมทั้งสาธิต โดยการนำรำละเอียดอินทรีย์ ปลาขี้ขาวอินทรีย์ ไบโหม่อน แหนแดง หญ้าหวาน ฟิชฟัค เลือกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง สับให้ละเอียด จุลินทรีย์อีเอ็ม (EM) กากน้ำตาล ปลาป่น หรือ อาหารเม็ด หอยเชอรี่ แมลง หนอน เลือกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง สับให้ละเอียด คลุกให้เข้ากันแล้วปั้นเป็นก้อน ให้ได้ขนาด ๑ กำมือ

นำใส่ตะกร้าพลาสติกโดยนำขวดพลาสติกมัดไว้ด้านข้างของตะกร้า แล้วนำอาหารที่ปั้นก้อน วางในตะกร้า จำนวน ๓-๔ ก้อน นำไปลอยน้ำให้เพื่อให้ปลากิน ดังรูป เพื่อป้องกันไม่ให้อาหารติดกันให้น้ำอาหารที่ปั้นไปคลุกกับกับรำละเอียดอีกครั้ง

ที่มา : นายโชควัตร ภูรินทร์ณัฐภูมิ นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ

หนองคาย “เมืองน้ำอยู่ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงการค้าชายแดน”

6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๑. ประโยชน์

- ประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าอาหารเม็ดสำเร็จรูป
- ใช้เป็นอาหารปลากินพืชได้ทุกชนิด
- มีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน
- ปลาโตเร็ว ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงเพียง ๓ เดือน ก็สามารถจับมาบริโภคหรือจำหน่ายได้

๒. ผลกระทบ

- ในบางพื้นที่อาจจะหาวัตถุดิบที่เป็นอินทรีย์ได้ยาก

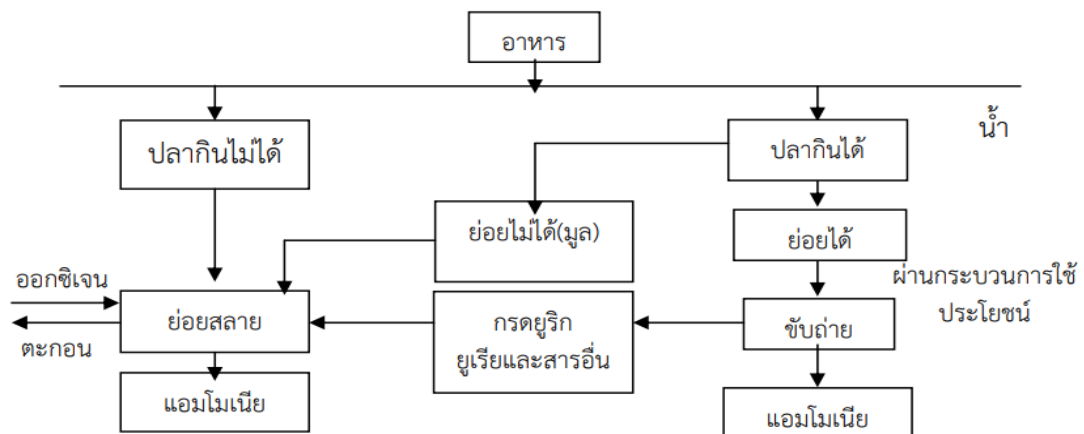
7. ความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการ

ในบางพื้นที่อาจจะหาวัตถุดิบที่เป็นอินทรีย์ได้ยาก

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

โทษของอาหารสัตว์น้ำต่อสัตว์น้ำที่เลี้ยง มักเกิดจากการที่สัตว์น้ำได้รับอาหารไม่เพียงพอตามความต้องการของร่างกาย จึงมีอาการขาดสารอาหารและหากขาดสารอาหารนานๆ จะเกิดการขาดสารอาหารอย่างรุนแรง เรียกว่า ทูฟโภชนาการ ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของสัตว์น้ำที่เลี้ยง ทั้งทางด้านร่างกาย สมอ ระบบประสาท และระบบกล้ามเนื้อ จนทำให้สัตว์น้ำมีภูมิคุ้มกันโรคลดลง สัตว์น้ำป่วยเป็นโรคร่าง

ดังนั้น การเลี้ยงสัตว์น้ำจึงควรเลือกใช้อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนจะช่วยให้สัตว์น้ำสามารถย่อยและนำไปใช้ประโยชน์ในร่างกายได้มากจนเกิดการขับของเสียออกมาน้อย ทำให้เกิดตะกอนในบ่อเลี้ยงน้อย และมีคุณภาพน้ำในบ่อเหมาะสมต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1.4 การเกิดแอมโมเนียและตะกอนจากการให้อาหารสัตว์น้ำ
ที่มา: เวียง (2543)

ที่มา : เวียง เชื้อโพธิ์หัก. 2543. โภชนศาสตร์สัตว์น้ำและการให้อาหารสัตว์น้ำ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

หนองคาย “เมืองน้ำอยู่ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงการค้าชายแดน”

9. ข้อเสนอแนะ

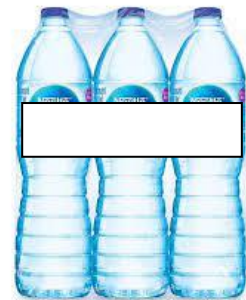
เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมักผลิตอาหารเม็ดสำเร็จรูปแบบพื้นบ้านเพียงอย่างเดียวสำหรับเลี้ยงสัตว์น้ำในฟาร์มหรือใช้ร่วมกับอาหารเม็ดสำเร็จรูปที่มีจำหน่ายทั่วไป

ซึ่งอาหารสำเร็จรูปแบบพื้นบ้าน มีประโยชน์หลายประการ อาทิทำให้สัตว์น้ำมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว แข็งแรงและมีภูมิต้านทานโรคดี สัตว์น้ำมีอัตราการแลกเนื้อดีและมีอัตราการรอดตายสูง สามารถคัดเลือกวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารสัตว์น้ำที่มีราคาไม่แพง หาซื้อได้ง่าย มีสารอาหารครบถ้วนและปลอดภัย ทำให้ลดสภาพการเน่าเสียของน้ำในบ่อลงมากกว่าการใช้อาหารสด ประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนการผลิต สะดวกใน การเก็บรักษา ประหยัดเวลาในการเตรียมอาหาร การให้อาหารไม่สิ้นเปลืองแรงงานในการให้อาหาร และสามารถให้อาหารโดยวิธีอัตโนมัติได้

ที่มา : เอกสารประกอบการเรียนวิชาอาหารและโภชนาการสัตว์น้ำ รหัสวิชา 3601-2002 .วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ

10. รูปภาพประกอบ (ถ้ามี)

- อุปกรณ์และวิธีการให้อาหารปลากินพืช (ตะกร้าพลาสติก / เชือกฟาง/ขวดน้ำพลาสติก)

จะได้ตามรูป

- อุปกรณ์และวิธีการให้อาหารปลากินพืช (ใส่ยอให้อาหารปลา)

ชื่อผู้ให้ข้อมูล...นางสาวเบญจมาภรณ์ สุภรณ์...เบอร์ติดต่อ 087..461.2626

หนองคาย “เมืองน้ำอยู่ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงการค้าชายแดน”